

ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี : การศึกษาและ การจัดกิจกรรมผสมผสาน*

THE UNDERSTANDING AND PARTICIPATION IN THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF HOUSEWIVES IN UDON THANI MUNICIPALITY: A STUDY AND ORGANIZATION OF MIXED ACTIVITIES

สุดาพร วงศ์จันทร์ (Sudaporn Wongjamnong)¹

นีออน พิณประดิษฐ์ (Neon Pinpradit)²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน ในเขตเทศบาล อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาผลของกิจกรรมผสมผสานในการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สำรวจความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 402 คน ระยะที่ 2 สร้างและจัดกิจกรรมผสมผสาน ประกอบด้วย กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจำนวน 2 ครั้ง กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 24 คน จาก 3 หมู่บ้านคือ หมู่บ้านโพนบก หมู่บ้านช้างและหมู่บ้านหนองหิน ระยะที่ 3 ติดตามประเมิน ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน หลังเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสานของกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า

* สนับสนุนการวิจัยโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. แม่บ้านมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71.76 ส่วนการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 31.04 เมื่อแยกตามคุณลักษณะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน พบว่าแม่บ้านมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ 1) ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 75.14 2) ด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.27 และ 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 44.42

2. ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านก่อนเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{X}=71.50$ $sd = 7.48$ หลังเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{X}=102.96$, $sd = 8.98$ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแม่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้านสามารถจัดทำแผนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ABSTRACT

The purposes of the present research included 1) to study the understanding and participation in the Philosophy of Sufficiency Economy of housewives in Udon Thani Municipality, Udon Thani Province and 2) to study the effect of mixed activities for the development of the housewives' understanding and participation in the Philosophy of Sufficiency Economy. The study was conducted in 3 phases. The first phase was for a survey of the understanding and participation in the Philosophy of Sufficiency Economy of 402 housewives in the municipality. The second phase involved the organization of mixed activities focusing on group process activities for 5 times and group counseling for 2 times, for the target group of 24 housewives from 3 villages of Pone-bog, Chang and Nong Hin. The third phase was a follow-up assessment of the housewives's understanding and participation in the Philosophy of Sufficiency Economy after their participation in the mixed activities.

The findings:

1. About 71.76% of the housewives had a “high” level of understanding of the Philosophy of Sufficiency Economy. However, their participation in the Philosophy was at a “low” level or only 31.04% of the group. When characterized according to the 3 attributes of the Philosophy, it was found that 1) 75.14% of the housewives showed a “high” level of moderation, 2) 65.27% showed a “high” level of reasonableness, and 3) 44.42% showed a “low” level of self-immunity.

2. The housewives’ understanding of the Philosophy of Sufficiency Economy had increased significantly after their participation in the mixed activities at the .01 level of significance. As regards their participation in the Philosophy, the housewives of the 3 villages were able to prepare plans for their livelihood based on the Philosophy of Sufficient Economy and to put the plans into practice continuously.

คำสำคัญ : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, กิจกรรมผสมผสาน, ความเข้าใจ, การเข้าถึง

Keywords: Sufficiency Economy, Activities, Understanding, Participation

บทนำ

จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 โดยส่งผลกระทบต่ออันเป็นปัญหาต่อทั้งภาครัฐและเอกชนตามมามากมายทั้งคนว่างงานจากการปิดกิจการของภาคธุรกิจ ภาวะหนี้สินเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่เสถียรภาพ เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและไม่มีการสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงแข็งแรง (Supunya, 2007)

วิกฤตการณ์นี้ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งปวงชนชาวไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนทางในการรอดพ้นวิกฤตครั้งนี้ โดยมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ พ.ศ.

2517 กล่าวคือในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อ 4 ธันวาคม พ.ศ.2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่มหาสมาคมที่เข้าเฝ้า ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาพระราชวังดุสิตว่า “...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้าหลัง เมืองไทยเซยว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอมีพอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่เรามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุและสังคม (Mahaweero, 2007)

การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักนำทางเป็นอีกุทธศาสตร์หนึ่งในการแก้ปัญหาของประเทศไทย ที่เกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามกระแสทุนนิยมและการค้าเสรี การที่ดำเนินนโยบายในลักษณะนี้จะเป็นตัวชักนำให้ภาคประชาชนนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต กล่าวคือเมื่อมีการกระตุ้นเศรษฐกิจเร่งการใช้จ่ายใช้สอย ภาคประชาชนมีกำลังในการซื้อมากขึ้น มีทัศนคติค่านิยมในการใช้จ่ายอย่างไม่มีการจำกัดเมื่อกระทำบ่อยๆเกิดความเคยชินซึ่งจะทำให้ภาคประชาชนมีพฤติกรรมบริโภคโดยไม่ไตร่ตรองรอบคอบถึงความจำเป็น มุ่งเน้นสนองความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ ความต้องการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นแต่รายได้ยังคงเดิม การใช้

บัตรเครดิต บัตรเงินสดต่างๆมีมากขึ้นเพราะมีการปรับอัตรารายได้ของผู้ถือบัตรเครดิตให้ลดต่ำลงมา เกิดภาวะรายจ่ายเกินรายได้เป็นหนี้สินส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง เกิดปัญหาในระดับครอบครัวเมื่อระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพื้นฐานคือครอบครัวไม่แข็งแรงก็จะส่งผลต่อทั้งระดับชุมชน ระดับประเทศตามมา

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในปัจจุบันมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย โดยผู้ที่นำไปใช้หรือนำไปเผยแพร่อาจจะยังไม่ได้ศึกษาหรือไม่มีความเข้าใจเพียงพอ อาจเกิดปัญหามาซึ่งความสับสน และนำไปเป็นหลักยึดที่ผิด ภาคประชาชนที่จะนำไปปฏิบัติก็ได้รับการเผยแพร่ที่ผิดเพี้ยน ทำให้เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปคนละทิศทางการนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้กล่าวโดยสรุปคือเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงยังมีผู้ที่ไม่เข้าใจผู้ที่นำไปปฏิบัติซึ่งทำงานด้านพัฒนาโดยตรงมานานยังเข้าใจหรือปฏิบัติไม่ถูกนำไปเผยแพร่ก็ไม่ถูกต้องเกิดผลเสียตามมา (Pongpit, 2007)

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่น Onkong (2008) ศึกษาการรับรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพนียด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่ามีการรับรู้และมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี สามารถแยกความหมายและความแตกต่างได้อย่างชัดเจนและมีการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับตนเอง ครอบครัวและการทำงาน Dhogprakon (2008) ศึกษาถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหมู่บ้าน การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงกับหมู่บ้านและผลที่เกิดขึ้นหลังการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลที่เกิดขึ้นหลังจากนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้น Netchamsri (2007) ศึกษาเรื่องการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาประชาชนชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งด้านการรับรู้และด้านความเข้าใจ เนื้อหาสาระ ด้านการยอมรับคุณค่าและการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน

การปฏิบัติ Lomthong Veeraphatranon (2007) ศึกษาการนำปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ศึกษากรณี บุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่ามีการรับรู้จากการได้ยิน ได้เห็น ได้อ่าน ผ่านสื่อบุคคล สื่อสารมวลชนและมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี สามารถแยกองค์ประกอบและอธิบายได้อย่างชัดเจน จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทบทวนพบว่ามีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเท่านั้นเช่น การสำรวจความเข้าใจ การรับรู้ ความคิดเห็นของบุคคลในชุมชนหรือในอำเภอที่มีโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมเป็นต้น ยังขาดงานวิจัยเชิงทดลองหรือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยศึกษาในกลุ่มของแม่บ้านผู้มีอิทธิพลต่อสมาชิกในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมผสมผสานเป็นแนวทางในการพัฒนาแม่บ้านให้เข้าใจตนเอง ซึ่งจะช่วยให้แม่บ้านรับรู้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้แก้ไขปัญหาเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมผสมผสานในการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

นิยามเชิงปฏิบัติการ

1. ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน หมายถึง แม่บ้านมีความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็น ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัว ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม และแนวคิดของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ในเรื่องความพอเพียง 7 ประการคือ 1) พอเพียงสำหรับทุกระดับ 2) มีความเอื้ออาทร 3) มีการส่งเสริมให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) มีการ

สร้างเครือข่ายชุมชน แก้ไขปัญหาร่วมกัน 5) ปัญหาพอเพียง มีการใช้ภูมิปัญญา ความรู้ที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหา6)มีการรักษาวัฒนธรรมและรู้เท่าทันป้องกันวัฒนธรรมภายนอก 7) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมั่นคง (Wasee, 1999)

วัดได้โดยแบบสอบถามซึ่งมี 2 ชุด แบ่งออกเป็นแบบสอบถามความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ข้อและแบบสอบถามเชิงสถานการณ์ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า(Rating scale) 4 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยมากที่สุด” ถึง “เห็นด้วยน้อยที่สุด” คะแนนความเข้าใจคือผลรวมของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีความเข้าใจต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อยถือว่าเป็นผู้ที่มีความเข้าใจต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่ำ

2. การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน การวิจัยครั้งนี้แบ่งความหมายของการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านออกเป็น 2 ความหมายตามระยะดังนี้ ระยะที่ 1) ก่อนการเข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมผสมผสาน หมายถึงแม่บ้านมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมกับโครงการที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากการรวบรวมกิจกรรมของชุมชนภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 12 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ “เข้าร่วมมากที่สุด” ถึง “ไม่เคยเข้าร่วม” ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงและผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อยถือว่าเป็นผู้ที่มีการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่ำและ ระยะที่ 2) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน หมายถึง แม่บ้านสามารถจัดทำแผนการดำเนินชีวิตนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้วิจัยได้พัฒนาจากเรื่อง “7 ขั้นตอนของการประพฤติปฏิบัติสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง” (Setboonsang, 2006) ลักษณะของแผนการดำเนินชีวิต 7ขั้นตอนคือ 1) การจับประเด็นปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การกำหนดขอบเขตเป้าหมายในการแก้ปัญหา4) กำหนดแผนการปฏิบัติหรือตั้งปณิธาน 5) การดำรงความมุ่งหมาย 6) ใช้ความอดทนอดกลั้น 7) สรุปประเมินผล

3. กิจกรรมผสมผสาน หมายถึงการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ตระหนักรู้ใน

ตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงของเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะของกิจกรรมมีทั้งหมด 7 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที โดยแบ่งกิจกรรม ดังนี้ครั้งที่ 1-3 เป็นกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำแผนการดำเนินชีวิต ครั้งที่4-5 เป็นการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้ระบายความรู้สึก ไม่สบายใจ รับรู้และเข้าใจปัญหาของตนเองและนำปัญหาเหล่านั้นมาวางแผนแก้ไขโดยการวางแผนการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ครั้งที่ 6-7 เป็นกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้สมาชิกได้นำเสนอแผนการดำเนินชีวิตของตนและเกิดความมั่นใจที่จะปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เนื้อหาของกิจกรรมผสมผสานคือ1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาของตนเองได้เช่นการเป็นหนี้สิน รายจ่ายไม่เพียงพอหรือมีความไม่ปกติสุขในครอบครัว เป็นต้น นำปัญหาเหล่านั้นมาหาหนทางแก้ไขโดยการวางแผนการดำเนินชีวิตสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีโดยใช้กิจกรรมผสมผสาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1) สืบหาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ระยะที่ 2) สร้างและจัดกิจกรรมผสมผสาน ระยะที่3) ติดตามและประเมินผลหลังเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน

ระยะที่ 1 สืบหาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ประชากรเพศหญิงในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เลือกโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายได้หมู่บ้าน 3 หมู่บ้านคือ 1) หมู่บ้านโนนบก 2) หมู่บ้านช้าง และ3) หมู่บ้านหนองหิน ตำบลหมากแข้ง แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบกำหนดจำนวน (Quota Sampling) หมู่บ้านละ 134 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายงานจำนวน 11 ข้อ (2) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบวัดความคิดเห็น จำนวน 20 ข้อ (3) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ จำนวน 5 ข้อ (4) แบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 13 ข้อ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การทดสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครบถ้วนของประเด็นคำถามเพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีครอนบาค (Cronbach) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 2) แบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ประสานงานกับประธานชุมชนหมู่บ้านโนนบก หมู่บ้านข้างและหมู่บ้านหนองหิน เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว หลังจากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552

4.3 เมื่อผู้วิจัยได้แบบสอบถามครบทั้ง 402 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล แบบวัดความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ มีรายละเอียดดังนี้ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (%) (2) ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (4) แบบสอบถามปลายเปิดทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็น ประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 สร้างและจัดกิจกรรมผสมผสานเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้เป็นการสร้างและจัดกิจกรรมผสมผสานเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมผสมผสานเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากการสำรวจความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระยะที่ 1 โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเนื่องจากการให้คำปรึกษานั้นต้องเป็นการสมัครใจ ดังนั้นจึงเลือกแม่บ้านที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปพูดคุยและสร้างสัมพันธ์ภาพกับแกนนำแม่บ้าน จึงทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายจากแม่บ้าน 3 หมู่บ้านคือบ้านโพนกบ บ้านช้างและบ้านหนองหิน หมู่บ้านละ 8 คน รวม 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับแบบวัดในระยะที่ 1 (2) กิจกรรมผสมผสานเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำแนวคิดกระบวนการกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมผสมผสานและเก็บข้อมูล ดังนี้ (1) ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน ผู้วิจัยอธิบายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ

เกี่ยวกับขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ตอบแบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2553 (2) ดำเนินการจัดกิจกรรมผสมผสานแม่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 8 คน รวม 24 คน เข้าร่วมกิจกรรมผสมผสานจำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ระหว่างวันที่ 9 มกราคม 2553 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553

ระยะที่ 3 ติดตามและประเมินการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน

1. **กลุ่มเป้าหมาย** คือแม่บ้านในหมู่บ้านบ้านโพนบก บ้านซำและบ้านหนองหิน ที่เข้าร่วมกิจกรรมผสมผสานในระยะที่ 2 แต่เนื่องด้วยเหตุปัจจัยความไม่สมดุลด้านเวลาของแม่บ้านและผู้วิจัยอีกทั้งภารกิจของแม่บ้าน จึงทำให้ผู้วิจัยติดตามแม่บ้านหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยคัดเลือกจากแม่บ้านที่สนใจและพร้อมในการให้ผู้วิจัยติดตามดังนี้ คือแม่บ้านหมู่บ้านบ้านโพนบก บ้านซำและบ้านหนองหิน หมู่บ้านละ 2 คน รวม 6 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** (1) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบวัดชุดเดียวกับแบบวัดในระยะที่ 2 เพื่อวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรมแม่บ้านโดยผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยกำหนดขอบเขตของการสัมภาษณ์ดังนี้ 1) แผนการดำเนินชีวิตของแม่บ้านที่วางแผนไว้ 2) สิ่งปฏิบัติ 3) ความต่อเนื่องสม่ำเสมอในการปฏิบัติ 4) ปัญหาและอุปสรรค

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการและเก็บข้อมูลดังนี้ (1) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้แม่บ้านจำนวน 24 คนตอบแบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 (2) ดำเนินการติดตามผลการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดกิจกรรมผสมผสาน โดยติดตามแม่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้านหมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 6 คน หลังเสร็จสิ้นโปรแกรม 2 สัปดาห์

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** (1) แบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน จะนำมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) จะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นประกอบความเรียง (2) การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน โดยใช้สถิติทดสอบ T- test dependent (3) การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรม โดยนำมาวิเคราะห์ที่โดยการนำข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นมาสรุปผล ประเด็นปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ นำเสนอในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

คุณลักษณะ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข	หมู่บ้านโพนบก			หมู่บ้านข้าง			หมู่บ้านหนองหิน		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
คุณลักษณะด้าน ความพอประมาณ	23.28	2.98	มากที่สุด	19.82	2.73	มาก	20.56	2.81	มาก
คุณลักษณะด้าน ความมีเหตุผล	17.11	2.72	มาก	16.35	2.70	มาก	14.15	2.54	มาก
คุณลักษณะด้าน การมีภูมิคุ้มกันในตัว	15.89	2.59	มาก	12.52	2.47	น้อย	11.49	2.27	น้อย

ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าแม่บ้านหมู่บ้านโพนบกมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.66 แม่บ้านหมู่บ้านข้างค่าเฉลี่ยความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.30 แม่บ้านหมู่บ้านหนองหินมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.78 ส่วนมีค่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 49.32 ผลการศึกษาความเข้าใจ การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แสดงดังตารางที่ 1

แบบทดสอบ	หมู่บ้านโพนบก			หมู่บ้านช้าง			หมู่บ้านหนองหิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	93.24	3.03	มากที่สุด	85.77	2.76	มาก	96.30	3.13	มากที่สุด
2.การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	34.76	2.31	มาก	29.03	1.93	น้อยที่สุด	29.34	1.95	น้อย

ตารางที่ 2 แยกตามคุณลักษณะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 หัวง 2 เดือนไข ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Netchamsri (2007) ศึกษาเรื่องการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาประชาชนชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่ว่าประชาชนชุมชนเกาะเกร็ดมีการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ด้านการยอมรับคุณค่าและนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อาชีพ ประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกอบรมในกิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Metheeanankul (2006) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตในระดับมากคือ การนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตในระดับน้อยคือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง

2. ผลของกิจกรรมผสมผสานในการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่าแม่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้านมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมผสมผสาน ซึ่งเป็นลักษณะกิจกรรมหลากหลายเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้าน โดยการจัดกิจกรรมประกอบด้วย (1) กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม (2) การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม พบว่าแม่บ้านสามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองมาจัดทำแผนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไข ปัญหาของตนเองได้ และเมื่อแม่บ้านนำแผนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จากการติดตามพบแม่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meenrakueangdet (2006) ที่ว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม รับสื่อทางโทรทัศน์เป็นประจำ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับค่อนข้างมากและการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Samakkarn (2007) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษา ผู้เข้าอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมการขนส่งทางอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศที่ว่า ผู้เข้าร่วมอบรมก่อนเข้าร่วมโครงการอบรมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อเข้าร่วมอบรมผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า จากการจัดกิจกรรมผสมผสานทำให้แม่บ้านมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{X}=71.50$ $sd = 7.48$ หลังเข้าร่วมกิจกรรม $\bar{X}=102.96$, $sd = 8.98$ แม่บ้านมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่งผลทำให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้เกิดผลในแง่มุมการปฏิบัติ และจากการติดตามพบความเป็นอยู่ สภาวะจิตใจ ไม่ใช่เฉพาะตนเองเท่านั้นส่งผลมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในครอบครัว สิ่งที่ค้นพบได้ตอบคำถามวิจัยที่ว่าโปรแกรมการจัดกิจกรรมผสมผสานที่สามารถพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีมีประสิทธิภาพ

ลักษณะอย่างไรรันั้น ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่าโครงสร้างของกิจกรรมที่มีการผสมผสานเทคนิควิธีการต่างๆเข้าด้วยกันเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในการดำเนินกิจกรรมต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชนเพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับนโยบาย

1) รัฐควรส่งเสริมบทบาทแม่บ้านในชุมชน ให้มีการรวมกลุ่มหรือมีแกนนำแม่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยการนำรูปแบบกิจกรรมผสมผสานในครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมกระบวนการกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆตามบริบทของแต่ละชุมชน

2) จากผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมผสมผสานความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มสูงขึ้น และมีการเข้าถึงคือ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นไม่เพียงแต่มีความเข้าใจเพียงอย่างเดียว ดังนั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3) หน่วยงานภาครัฐควรมีการบูรณาการงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เข้าด้วยกัน โดยนำรูปแบบกิจกรรมผสมผสานไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนต่อไป เช่น ด้านสาธารณสุขนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้านไปประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยในการดูแลตนเอง

1.1 ระดับปฏิบัติการ

1) แม่บ้านควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปปฏิบัติในครอบครัวของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) แม่บ้านควรมีการรวมกลุ่มกันในชุมชนเผยแพร่ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเกิดความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) ควรวิจัยติดตามผลในกลุ่มแม่บ้านที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมผสมผสานเพื่อการติดตามการเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- Anan, A. (2007). **Philosophy of Sufficiency: Road to Sustainable Economy.** (In Thai). Bangkok: Med Sai Printing.
- Arayangsarid, J. (1996). **Psychological counseling group.** (In Thai). Chiang Mai: The Academic Project. Faculty of Humanities: Chiang Mai University.
- Chaiyapan, K. (1998). **Group Counseling.** In Thai. Khon Kaen: Master of Education Program in Educational Psychology: Faculty of Education: Khon Kaen University.
- Dhogprakon, N. (2008). **Sufficiency Village Economy: A Case Study of Applied in Sufficiency Village Economy at Muang District Nong khai Province.** In Thai. Master of Economics Independent study report in Business Economics. Faculty of Management Sciences Khon Kaen University.
- Lomthong Veeraphatranon, K. (2007). **The Application of the Philosophy of Sufficiency Economy in the Daily Life a case study of the Crown Property Bureau's Officials.** In Thai. Master of Arts Thesis in Social Development. Graduate School, National Institute of Development Administration.
- Mahaweero, T. (2007). **The National Economic and Social Development Plan 10th (the Collected Edition).** Bangkok: The Books.

- Meenrakueangdet, P. (2006). **Application of the concept of sufficiency Economy by the people joining the Netchamsr, Ri.** (2007). Application of the sufficiency Economy to daily life: a case study of Koh Kred Community People, Pak Kred District, Nonthaburi Provice. In Thai. Master of Arts Thesis in Social Development. Graduate School, National Institute of Development Administration.
- Onkong, T. (2008). **Understanding of the Philosophy of Sufficiency Economy and Application in daily life of Paniad Sub district Administrative Organization Personnel in Nakornchaisri District of Nakhon Pathom Province.** In Thai. Master of Public Administration Independent study report in Local Government College of Local Administration Khon Kaen University.
- Pairoj, T. (2006). **Guideline of Knowledgeable and Implementation for People's Comprehensive Ideas of Sufficiency Economic Philosophy.** In Thai. Master of Public Administration Independent study report in Local Government College of Local Administration Khon Kaen University.
- Panhasen, A. and colleague. (2006). **Knowledge analysis of the Philosophy of Sufficiency Economy.** (In Thai). Bangkok: Department of research.
- Pongpit, S. (2007). **Sufficiency Economy can be happened if our hearts wish.** In Thai. Bangkok: Palungpanya.
- Samakkarn, T. (2007). **Knowledge and understanding of the Philosophy of Sufficiency Economic after Participation in the training program of applying the philosophy into daily: a case study of Trainees in Cosmic Force for health cause at the Air Force Transport Department.** In Thai. Master Of Arts Thesis in Social Development. Graduate School, National Institute of Development Administration.

- Setboonsang, S. (2006). **7 Steps to Sufficiency Economy Life as the Philosophy of Sufficiency Economy Concept.** In Thai. Bangkok: The way of happiness Foundation.
- Somung, Y. (2001). **The Effect of Group Process for Develop on Self-Esteem of Juvenile Delinquency in The Observation and Protection Center, Khonkaen Provice.** In Thai. Master of Education Thesis in Guidance and Counseling. Graduate School, Khon Kaen University.
- Supunya, P.(2007). **The Application of Sufficiency Economy Philosophy into real practice of village Leaders who participated in the project of Sufficient Economy villages, Khon Kaen.** In Thai. Master of Education Thesis in social studies. Graduate School, Khon Kaen University.
- Tantivejakul, S . (2001). **Following the King.** In Thai. Bangkok: Matichon.
- Thepsittha, S. (2003). **Following the King's Philosophy of Sufficiency Economy to Solve the Poverty Problem and Corruption.** In Thai. Bangkok: Sri Mueang Printing.
- Wasee, P.(1999). **Sufficiency and the civil society revive the economy and social.** In Thai. Bangkok: Folk Doctor Foundation.
- Wiriyakitpattana, K. (2007). **The Philosophy of Sufficiency Economy.** InThai. Bangkok: Wangaksorn Publishing. **Sufficiency Life According to Royal Remarks.** In Thai. Master of Arts Thesis in Social Development. Graduate School, National Institute of Development Administration.
- Yodputtikarn, P. (2007). **What is Philosophy of Sufficiency Economy?.** In Thai. Bangkok: Wanida Printing.

ภาพการดำเนินการวิจัย

